

Χημικά όπλα: Ποια είναι και πώς ρυθμίζονται

Η Συρία, η Αίγυπτος, η Β. Κορέα, το Νότιο Σουδάν και η Ανγκόλα δεν έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση για τα Χημικά Οπλα

Της
Δρος Τασούλας Κυπριανίδου-Λεοντίδου*

Τα χημικά όπλα απασχολούν ιδιαίτερα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τον τελευταίο καιρό και αυτό λόγω της κατάστασης που επικρατεί στη γειτονική Συρία και τη χρήση όπλων μαζικής καταστροφής σε βάρος του άμαχου πληθυσμού της. Τι είναι όμως τα χημικά όπλα και με ποιο τρόπο ρυθμίζεται η χρήση τους;

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να περιγράψουμε τα χημικά όπλα ως ορισμένες τοξικές χημικές ουσίες, οι οποίες όταν χρησιμοποιηθούν ενάντια σε ζωντανούς οργανισμούς μπορεί να προκαλέσουν άμεσα σημαντικές βλάβες, ακόμη και το θάνατο.

Συνήθως πρόκειται για χημικές ουσίες που με την απελευθέρωσή τους μετατρέπονται σε αέρια με ιδιαίτερα βλαπτικές ιδιότητες, τα οποία επηρεάζουν συγκεκριμένα μέρη ή λειτουργίες του σώματος. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων ουσιών είναι το υδροκυάνιο που δηλητηριάζει το αίμα, το φωσγένιο που επηρεάζει το αναπνευστικό σύστημα προκαλώντας ασφυξία, το σαρίν που επηρεάζει το νευρικό σύστημα (νευροτοξική ουσία) κ.ά. Ειδικά το σαρίν τα τελευταία χρόνια έχει, επανειλημμένα, χρησιμοποιηθεί ως όπλο μαζικής καταστροφής αφού θεωρείται ως ο ισχυρότερος νευροτοξικός παράγοντας που παρασκευάστηκε ποτέ. Ευρεία χρήση του έγινε σε επιθέσεις σε κουρδικούς στόχους στο Βόρειο Ιράκ το

1988 προκαλώντας το θάνατο σε πενήντα των 5000 άμαχου πληθυσμού. Χρησιμοποιήθηκε, επίσης, σε δύο επιθέσεις τρομοκρατών στην Ιαπωνία, με τελευταία την επίθεση στο Μετρό του Τόκιο το 1995 σκοτώνοντας 13 άτομα, ενώ αναφέρεται ως το χημικό όπλο που χρησιμοποιήθηκε τον περασμένο Αύγουστο στη Συρία κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου με εκατοντάδες θύματα.

Διεθνής Σύμβαση

Η μεγάλη τοξικότητα και δραστηριότητα των χημικών αυτών ουσιών οδήγησε τη διεθνή κοινότητα σε μεθοδευμένες προσπάθειες για περιορισμό τους. Ετσι, στο πλαίσιο μια παγκόσμιας προσπάθειας για την εξάλειψη της παραγωγής, χρήσης και εξάπλωσης των χημικών όπλων, ετοιμάστηκε το κείμενο Διεθνούς Σύμβασης που δημιουργεί την υποδομή και θέτει κανόνες που θα αποτρέπουν τη διάδοση των συγκεκριμένων όπλων μαζικής καταστροφής. Το κείμενο της «Σύμβασης για την Απαγόρευση της Ανάπτυξης, της Παραγωγής, της Αποθήκευσης και της Χρήσης των Χημικών Οπλων και την Καταστροφή τους», ετοιμάστηκε το 1992 και τέθηκε επίσημα σε ισχύ το 1997 με την έναρξη της λειτουργίας του Οργανισμού για την Απαγόρευση των Χημικών Οπλων (ΟΑΧΟ) με έδρα τη Χάγη.

Ο συγκεκριμένος Οργανισμός, μέσα από τις διαδικασίες που καθορίζονται στη Σύμβαση, διενεργεί ελέγχους που αποσκοπούν στον εντοπισμό όχι μόνο ποσοτήτων χημικών όπλων αλλά και εγκαταστάσεων παρασκευής «πρόδρομων ουσιών»,

δηλαδή χημικών ουσιών που με ειδική επεξεργασία μπορούν εύκολα να μετατραπούν σε χημικά όπλα. Σχεδόν όλες οι χώρες του κόσμου (189 χώρες) είναι Μέρη της Σύμβασης για τα Χημικά Οπλα και με την προσχώρησή τους αποδέχονται όλες τις διαδικασίες ελέγχου που αυτή προβλέπει. Μόνο πέντε χώρες, η Συρία, η Αίγυπτος, η Βόρειος Κορέα, το Νότιο Σουδάν και η Ανγκόλα, δεν έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Σύμβαση, ενώ το Ισραήλ και η Μιανμάρ την υπέγραψαν αλλά δεν την έχουν κυρώσει.

Η Κύπρος, όπως και τα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει προχωρήσει στην κύρωση της Σύμβασης για τα Χημικά Οπλα με την ετοιμασία του αναγκαίου κυρωτικού νόμου και η αρμόδια αρχή (Υπουργείο Εξωτερικών) με τη στήριξη άλλων υπηρεσιών και τμημάτων εκπληρεί όλες τις τυπικές υποχρεώσεις της Κύπρου προς τον ΟΑΧΟ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΟΑΧΟ είναι ιδιαίτερα ενεργός και καταβάλλει πολλές προσπάθειες για να ελέγξει αποτελεσματικά όλες τις «ύποπτες χημικές ουσίες» και τις διεργασίες παραγωγής τους.

Ας ελπίσουμε ότι οι προσπάθειες αυτές όχι μόνο θα ενισχυθούν στο άμεσο μέλλον αλλά θα καταφέρουν να ελέγξουν και τις δραστηριότητες στο έδαφος των χωρών εκείνων που δεν έχουν ακόμη κυρώσει τη Σύμβαση. Αυτό για το καλό της ανθρωπότητας και της ειρήνης.

***Χημικός μηχανικός,
Μέλος Επιτροπής Ασφάλειας
και Υγείας του ΕΤΕΚ**